

NÁVRAT

II

Přešla půlnoc a měsíc odešel a hasly hvězdy po dalekém nebi;

a aj, stál syn krále bezkorunný na schváceném sídle otců
5 svých a pláč jeho provívaly šepoty noční.

Stál sám a stoje plakal nad vlastní svou a země jeho nepoznala syna otců svých;

stál sám a stoje plakal nad vlastní svou a aj, krev byla na čele jeho.

10 Běda, nepřátelé sklonili sílu tvou, shrbili šíji tvou a v porobu uvedli dceru otců mých, a ona to neuznává. Pohaněnáť dcera otců mých, vyschnul pramen prsou jejích, a ona pokojná, neb nemá nádeje více;

a synové její, synové hanby, plesají nad bídou matky své
15 a usmívajíce se mluví:

Aj žena! a nevzpomínají, že byla matkou jejích a že jsou pošli z lůna matky své.

III

„Vlevo!“ zavznělo pod Bílou horou v hluboké cestě.
20 Temná mlha halila celou horu v neprohledné roucho a hluboké ticho bylo noční krajinou. Nad Bílou horou nad mlhami ležel černý roztažený oblak jako dvě perutě nesmírného orla – bledý měsíc na hřbetě svém nesoucího. „Vlevo!“ zavznělo opět a nedaleko mne mihlo se světylko kolem šipkového keře v ouzku pod pahorkem pěšinu; –
25 zastalo ticho – já jsem byl sám. – Studená, vlhká byla noc a zde v hlubinách nelzelo pro mlhu ani na šest kroků před sebou něco rozeznati. Opřený o zetlelou vrbu v břehu malého potoka stál jsem pustým okem v pustou hledě noc a rozličné myšlenky se střídaly v duchu mém; polohlasně mluvil
30

jsem sám s sebou. „Národe můj, v tvém srdci teď se umístiv
chci mluvit k tobě jazykem tvým; snad že rád poslechněš,
co ze srdce tvého vyšedši pronešeno jest jazykem tvým; vždyť
slyšívá každý nejraději sám sebe. Můj domov jest daleko;
krkonošské hory strmí nade střechu nízké chaloupky, kde
5 teď v spokojeném snu snad spočívá otec můj, nenaděje se,
nespokojený že syn bloudí mlhami studené noci; dalekoť
domov můj, mladistvé Labe zpěněnými vlnami hraje pod
okny malé chaloupky, kde teď v spokojeném snu snad spo-
čívá matka má a nepomyslí, že by nespokojený bloudil syn
10 mlhami nočními. Ten pokojný domov můj opustiv, putoval
jsem do srdce tvého, jazyk tvůj jesti i jazyk můj; a jazykem
tím tatoť jsou první k tobě slova má: „Národe můj, kdo
rozesmutnil srdce tvé, kdo polil slzami líce tvoje ladné?““

IV

15

Byl pozdní večer před Novým rokem, já jsem seděl, třetí
rok osamělý, za nízkým dubovým stolkem, na kterém džbán
vody, ouzkým okénkem mně podaný, stál posud netknutý.
Při každém pohnutí řinkala železa, nímiž přikovaný za
pravou nohu a ruku jsem byl k dubové pryčně, a budila
20 mne z hlubokých, temných myšlenek; neb všechny myšlenky
mé vzaly na se barvu a vlastnosti zdí mne obklopujících.
Po dlouhá tři léta nespatriil jsem žádného člověka, neb
chléb a vodu podával mně strážník můj okénkem ouzkým
bez promluvení jen jediného slova; já k věčnému osamělému
25 navzdy žaláři jsem odsouzen. Měsíc svítil jasně vysokým
oknem na černou podlahu a obraz světla jeho dělily stíny
mříží ouzkých a hustých. Smutně jsem hleděl na osvícenou
podlahu a zdálo se mi, jako bych viděl krajinu otcovskou
v této záři měsíčné jako v maličkém obrázku třepetajícím
30 se od bledého světla, se všemi horami, bory a potoky jejími;

i otcovská chaloupka stála ještě na obrubě skály, jako usta-
vičný pád hrozící v prohlubinu pod ní rozléhlou v klín vy-
sokých, ji však nedosahujících jedlí; zdál ze stínu ovocných
stromů vyhlídky křížky náhrobní přes nízkou hřbitovní
5 zeď, kde teď snad již odpočívali rodičové moji pod zeleným
drnem, usouzení osudem mým; nad ně strměla kostelní
věž; střecha školní, kde jsem prvního (ani nevím, zdali mám
přáti, by se to bylo nikdy nestalo) dosáhl ponaučení; však
všecko tak malinké, tak drobounké, a vždy menší a menší
10 to bylo, až posléze jako bych viděl celou zem co malou
kouli mezi nesmírným hvězd množstvím valiti se nesmír-
nou oblohou. „Nešťastná zemi, celý opět nad tebou uply-
nul rok, v truchlé opět oblíkáš se roucho, skučíš tak smutně,
povětrím se všemi svými hroby letící, jako bys smutný svůj
15 oplakávala osud; nešťastná země, pro tebe není žádného
více shledání s tím, po čem toužíš, čehož však ani více ne-
znáš, jako pro mne, měsíc s tebou vypůjčenou dělí bledou
slabou nadarmo zář, tebe přece vzdy jen šerá obvívá tem-
nota a šírá obloha jest pro tebe jen velký hrob, jen to, co
20 pro mne vězení toto, – jaro novou tě ozdobí krásou, v útro-
bách tvých však nesmírný zůstane žel, tak krvácející srdce
nadarmo kryje drahý stkvostný knížecí plášť. Nešťastná
zemi, hrob mne s tebou sloučí a nový opět v změněné na
tebe mne vyvede postavě život, já s tebou, v tobě, na tobě
25 žiji, já s tebou a v tobě cítím, jako ty ve mně, a přece jako
bys nevěděla, že tvor tvůj po tobě se plazící pro tebe si
zoufá; – nešťastná zemi, nešťastná matko, ty hluboko cítíš
žal nesmírný tak nesčíslných tvorů tvých, a přec nevidíš
konec žádný, vysvobození žádné; náš, jednotlivých tvorů
30 jednotlivý jest žel, lůno tvé nám vrátí poklid, tvůj všeobec-
ný nezná ukončení žádného.“